

SİVİL İZLEME KURULLARININ ETKİNLİĞİNİN AVRUPA STANDARTLARI DOĞRULTUSUNDA ARTIRILMASI PROJESİ

**SİVİL İZLEME KURULLARI HAKKINDA BROŞÜR:
DİĞER İZLEME MEKANİZMALARI**

SİVİL İZLEME KURULLARININ ETKİNLİĞİNİN AVRUPA STANDARTLARI DOĞRULTUSUNDA ARTIRILMASI PROJESİ

Sivil izleme kurulları, 4681 sayılı Kanunla, ceza ve tevkifevlerini izleyecek ve tutuklu bulunan yerler ile cezai yaptırımların uygulandığı yerlerde sivil gözetimi sağlayacak sivil bir mekanizmanın güvence altına alınması amacıyla kurulmuştur.

Avrupa Konseyi tarafından Haziran 2019'dan bu yana yürütülmekte olan "Sivil İzleme Kurullarının Etkinliğinin Avrupa Standartları Doğrultusunda Artırılması" projesinin, Mayıs 2022'ye kadar sivil izleme kurullarının kurumsal ve işlevsel çerçeveleri ile kapasitelerini güçlendirmesi beklenmektedir. Proje, sivil izleme kurulları ve Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü ile yakın işbirliği ve ortaklık kurularak yürütülmektedir. Ayrıca Adalet Bakanlığı müfettişlerini, infaz hâkimlerini, Cumhuriyet savcılarını, Ulusal Öleme Mekanizmasını ve sivil toplumu da içeren geniş bir ulusal paydaş grubunu da kapsamaktadır.

Proje, toplam 1.637.450 Avro bütçeyle İsveç, İsviçre, Türkiye Cumhuriyeti, İnsan Hakları Güven Fonu (HRTF)¹ ve Kanada tarafından ortaklaşa finanse edilmektedir.

Projenin genel amacı, Avrupa Konseyi standartlarının ve Avrupa iyi uygulamalarının hayata geçirilmesi ve Türkiye'deki ceza infaz kurumu izleme uygulamalarının iyileştirilmesi yoluyla, hürriyetinden yoksun bırakılmış kişilerin haklarını ve onurlarını bütünüyle koruyan daha güvenli bir toplumun oluşmasına katkı sağlamaktır.

Projenin beklenen sonuçları,

1. Uygulanabilir yasal ve düzenleyici çerçevenin uluslararası standartlar doğrultusunda gözden geçirilerek sivil izleme kurullarının bağımsızlığının güçlendirilmesi,
2. İzleme standartlarının ve çalışma metodolojisi ve araçlarının geliştirilmesi yoluyla sivil izleme kurullarının etkinliğinin artırılması,
3. Sivil izleme kurulu üyeleri için sürdürülebilir eğitimin sağlanması,
4. Sivil izleme kurullarının iç koordinasyonunun ve diğer izleme mekanizmaları ile iletişiminin artırılması.

1. HRTF, yedi ülkenin katkısını bir araya getirmektedir: Almanya, Birleşik Krallık, Finlandiya, Hollanda, İsviçre, Lüksemburg, ve Norveç

Sivil İzleme Kurulları;

Ceza infaz kurumlarındaki yaşam şartları, infaz uygulamaları ve işleyişin daha şeffaf, güvenilir ve insan haklarına uygun olması için 2001 yılından bu yana sivil ve bağımsız izleme işlevini sürdürüyor.

Neden sivil izleme?

Hürriyetinden yoksun bırakılan bireylere yönelik uygulamalar, toplumun insan haklarına verdiği değerin önemli bir göstergesidir.

Bu nedenle, **daha insancıl ve daha şeffaf bir ceza infaz sistemi** için idari, siyasi, yargısal ve uluslararası boyutta denetim ve izleme mekanizmaları kurulmuştur.

Ülkemizin de tarafı olduğu ve yürürlükte bulunan uluslararası sözleşme ve protokollerde¹ de belirtildiği üzere, diğer mekanizmalara ek olarak, **ceza infaz kurumlarının sivil ve bağımsız organlar tarafından** izlenmesi;

- Daha **güvenilir** bir ceza infaz sistemini mümkün kılar.
- **İnsan haklarına ilişkin durumu** olumlu yönde etkiler.
- Ceza infaz kurumları ve yönetimlerinin **hesap verebilirliğini** artırır.

1. Ulusal insan hakları kurumlarının özelliklerini belirleyen Paris İlkeleri, İşkence ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi Avrupa Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler İşkence ve diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı ek İhtiyari Protokol (OPCAT)

Sivil izleme kurullarının;

- **Düzenli ve önleyici** ceza infaz kurumu ziyaretleri,
- Kurumdaki **tüm birimlere ve görev alanına giren konularla ilgili belgelere erişim** yetkisi,
- **Mahpusların yaşam şartları ile infaz ve iyileştirme süreçlerine ilişkin tüm bilgilere erişim** yetkisi,
- **Birebir görüşme** yapma yetkisi,
- **Gerekli uzmanlığa sahip** üyelerden oluşması,
- Ceza infaz sistemini yöneten otoriteden **bağımsız** olması,
- **Raporlama, öneride bulunma** ve müteakip gelişmeleri takip etme özellikleriyle

sistem içinde sivil ve bağımsız izleme organı olma fonksiyonu vardır.

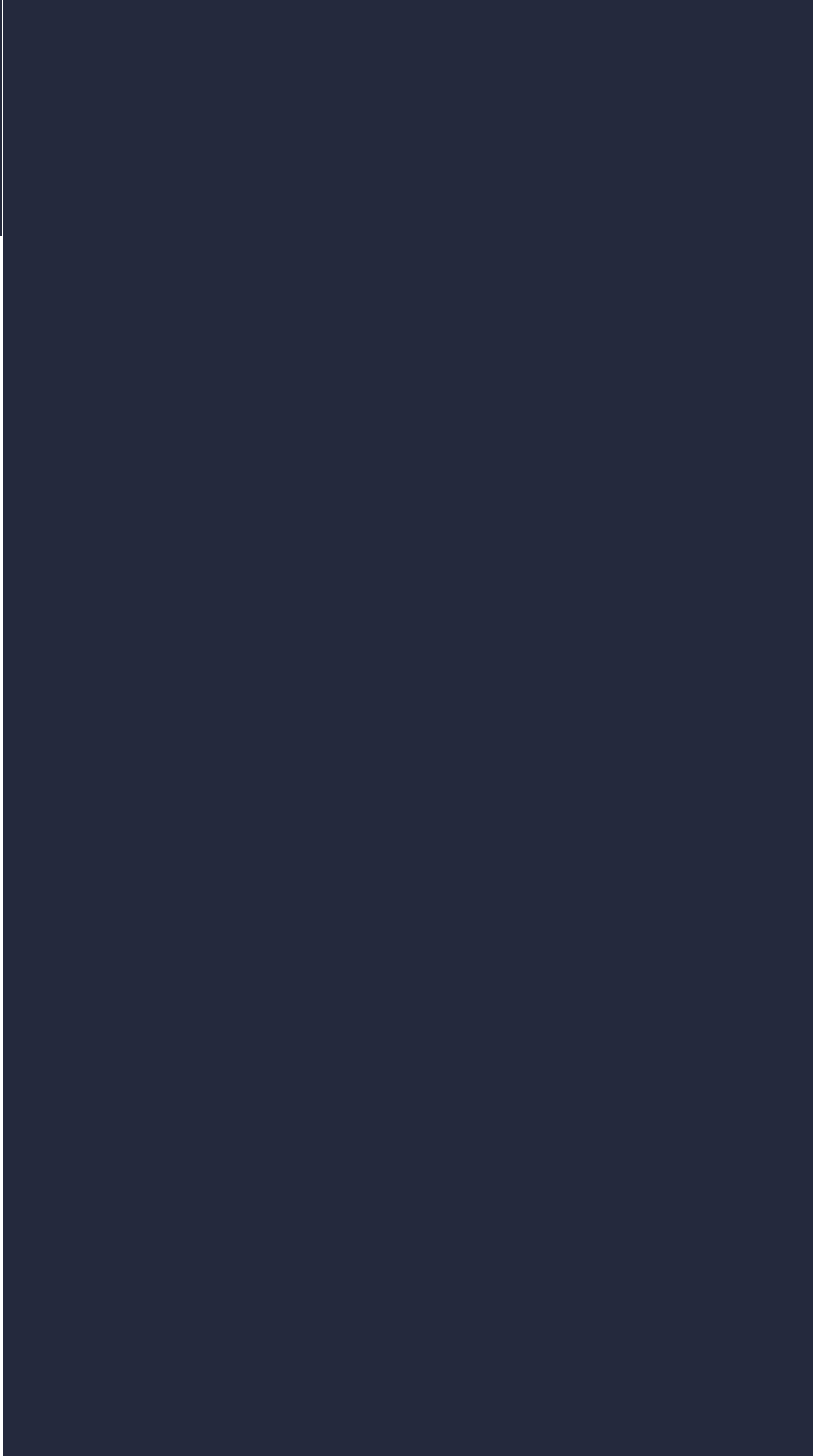
Sivil izleme kurulları ne yapıyor?

- 4681 sayılı kanunla 2001 yılında kurulan sivil izleme kurulları, halen 146 kurul ve 730 üyesi ile ceza infaz kurumlarını izlemektedir.
- Hukuk, sağlık, eğitim, psikoloji, sosyal hizmetler gibi farklı meslek ve uzmanlık alanlarından üyeleri vardır.
- En az iki ayda bir veya gerekli gördüğü her durumda, ceza infaz kurumlarına izleme ziyareti gerçekleştirir.

- Tutuklu ve hükümlülerle kurum görevlileri nezareti olmaksızın görüşmeler yapmaya yetkilidir.
- Tespit ettikleri sorunları ve önerileri içeren rapor;
 - T.B.M.M İnsan Hakları Komisyonuna,
 - Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne,
 - ilgili Cumhuriyet başsavcılığına,
 - gerekli hallerde sorumlu infaz hâkimliğine gönderilir.
- Acil sorunlar kurum amirine doğrudan bildirilerek sorunların hızlı bir şekilde çözülmesi amaçlanır.
- Adalet Bakanlığı her yıl izleme kurulları raporlarında yer alan sorunları ve bunların çözümlenme oranlarını bir rapor halinde yayımlar.
 - 2017 yılında izleme kurulları, Adalet Bakanlığı'na 1192 rapor göndermiş, 1894 öneride bulunmuştur. Bu önerilerin %74'ü gerçekleştirilmiştir.
 - 2018 yılında gönderilen 1330 raporda yer alan 2001 önerinin %66'sı yerine getirilmiştir.
 - 2019 yılında izleme kurulları, Adalet Bakanlığı'na 1333 rapor göndermiştir, 2009 öneride bulunmuştur. Bu önerilerin %66'sı gerçekleştirilmiştir.

Ceza infaz kurumları ve uygulamalarının daha etkin izlenebilmesi için;

- Sivil izleme kurullarının, doğal paydaş durumunda olduğu **diğer denetim ve izleme organlarıyla** (Cumhuriyet savcıları, infaz hâkimleri, Adalet Bakanlığı müfettiş ve kontrolörleri, Kamu Denetçiliği Kurumu, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu – Ulusal Önleme Mekanizması) düzenli **iletişim** kanalları oluşturulmalıdır.
- Söz konusu denetim ve izleme organları arasında **düzenli değerlendirme ve koordinasyon toplantıları** yapılmalıdır.
- Ülkenin tüm bölgelerindeki ceza infaz kurumlarına hızlı bir erişimi bulunan sivil izleme kurulları, özellikle Ulusal Önleme Mekanizması ve diğer kontrol birimleri için önemli bir bilgi ve referans kaynağı olarak değerlendirilmelidir.
- Diğer paydaş kurumların izleme kurullarının raporlarına erişimi ve bilgi paylaşımı konusunda daha etkili ve verimli bir mekanizma oluşturulmalıdır.
- Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesi (CPT) ve diğer ilgili uluslararası örgütlerin raporlarında yer alan, etkili sivil ve bağımsız izlemeye ilişkin tavsiyeler göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu proje Avrupa Konseyi tarafından yürütülmekte olup İsviçre, İsviçre, Türkiye Cumhuriyeti, İnsan Hakları Güven Fonu ve Kanada tarafından finanse edilmektedir.

*HRTF, yedi ülkenin katkısını bir araya getirmektedir: Almanya, Birleşik Krallık, Finlandiya, Hollanda, İsviçre, Lüksemburg, ve Norveç.

- www.coe.int/tr/web/ankara
- Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi
- R.Tagore Cad. No:10/8 06550 Çankaya, ANRARA
- T : +90 (312) 468 84 64
- F : +90 (312) 468 84 06
- E : ankara.office@coe.int